

Retouradres: Postbus 16228 2500 BE Den Haag

Aan de minister voor Rechtsbescherming
De heer drs. S. Dekker
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Datum
14 maart 2018

Onderwerp
Wetsvoorstel wegnemen
notariskosten bij algehele
gemeenschap van
goederen

Uw kenmerk

Ons kenmerk
MvH/RvZ/MF/bs/
ATR0176/2018-U033

Bijlage(n)

Geachte heer Dekker,

Op 26 februari jl. heeft ATR de consultatieversie van de Wet wegnemen notariskosten bij algehele gemeenschap van goederen ter toetsing ontvangen.¹ Per 1 januari 2018 trouwen paren niet langer standaard in algehele gemeenschap van goederen maar in beperkte gemeenschap van goederen. Het wetsvoorstel regelt dat personen die in algehele gemeenschap van goederen willen trouwen, niet naar de notaris hoeven om dit vast te laten leggen, maar kunnen volstaan met een daartoe strekkende verklaring bij de ambtenaar van de burgerlijke stand. Dit is mogelijk tot uiterlijk een dag voor de huwelijksvoltrekking. De ambtenaar van de burgerlijke stand krijgt daartoe een beperkte, bijzondere administratiefunctie. Het wetsvoorstel heeft zowel betrekking op personen die in het huwelijk treden als personen die een geregistreerd partnerschap aangaan. Met het wetsvoorstel wordt uitvoering gegeven aan het regeerakkoord, waarin is opgenomen dat bezien wordt op welke manier de notariskosten weggenomen kunnen worden voor paren die in algehele gemeenschap van goederen wensen te trouwen. Met het wetsvoorstel worden de regeldrukkosten van trouwen en geregistreerd partnerschap verder verminderd.

Toetsingskader

ATR beoordeelt de gevolgen voor de regeldruk aan de hand van het volgende toetsingskader:

1. Nuloptie (nut en noodzaak): is er een taak voor de overheid en is wetgeving het meest aangewezen instrument?
2. Zijn er minder belastende alternatieven mogelijk?
3. Is gekozen voor een uitvoeringswijze die werkbaar is voor de doelgroepen die de wetgeving moeten naleven?
4. Zijn de gevolgen voor de regeldruk volledig en juist in beeld gebracht?

¹ De volledige titel luidt: Wetsvoorstel tot wijziging van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek in verband met het wegnemen van notariskosten voor paren die in algehele gemeenschap van goederen willen trouwen.

Contact

Rijnstraat 50
2515 XP Den Haag

Postbus 16228
2500 BE Den Haag

T (070) 310 86 66
info@atr-regeldruk.nl

www.atr-regeldruk.nl

1. Nut en noodzaak

De vraag of wetgeving het geëigende instrument is, wordt beantwoord in het IAK-document.² De procedure en vormvereisten om af te wijken van het wettelijk basisstelsel zijn bij wet geregeld. Een wijziging van huwelijkse voorwaarde kan nu alleen aan de hand van een notariële akte. De keuze voor algehele gemeenschap van goederen zonder de verplichte tussenkomst van een notaris kan om die reden niet anders dan aan de hand van een wetswijziging. In de memorie van toelichting komt het nut en de noodzaak van deze wetgeving minder expliciet terug.

1.1 Het college adviseert om de memorie van toelichting aan te vullen met een passage over het nut en de noodzaak van de nieuwe wetgeving.

2. Minder belastende alternatieven

Het wetsvoorstel benoemt de twee opties die zijn overwogen en onderbouwt de keuze die vervolgens is gemaakt. De memorie van toelichting kan nog verder aangevuld worden met de mate waarin regeldruk van invloed is geweest op de gekozen optie en – indien aanwezig - eventuele andere afwegingen. Overigens is gekozen voor het minst belastende alternatief. De eenmalige kosten van het invullen van de verklaring bij een ambtenaar van de burgerlijke stand zijn naar verwachting aanzienlijk lager dan die van het opstellen van een notariële akte.

2.1 Het college adviseert om in de memorie van toelichting in te gaan op eventuele lastenluwe alternatieven die zijn overwogen en de keuzes daarbinnen.

3. Werkbaarheid en merkbaarheid

Het wetsvoorstel houdt rekening met de werkbaarheid van de maatregel. De verklaring kan zowel op papier als digitaal worden afgelegd. Het wetsvoorstel hanteert daarnaast een maximale termijn voor het inleveren van de verklaring. Een verklaring kan nog de dag voor de huwelijksvoltrekking of partnerregistratie worden ingeleverd. Dit betreft geen formele regeldruk, maar is vanuit dienstverlening en werkbare regeldruk wel gunstig.

Er is verder niet gekozen voor een wettelijke informatieplicht van de ambtenaar van de burgerlijke stand. In de praktijk staat het een ambtenaar van de burgerlijke stand wel vrij om te wijzen op de mogelijkheid van voorafgaand advies door een notaris. De reden om af te zien van een wettelijke verplichting is onder meer dat alleen het notariaat over de juiste expertise beschikt en het paren vrij staat om zich te informeren op de manier die zij wensen. Het is wel aan te raden om personen in ieder geval standaard (bij de balie of digitaal) te wijzen op het bestaan van de verklaring, en de mogelijkheid om zich desgewenst verder te laten informeren door een notaris. Het is aannemelijk dat gemeenten dit vanuit een goede dienstverlening ook zullen doen. De memorie van toelichting geeft hier alleen geen uitsluitel over. Het college geeft mee om in de memorie van toelichting helderheid te geven of gemeenten naar verwachting standaard informatie zullen verstrekken over de mogelijkheid van de verklaring om te trouwen in gemeenschap van goederen en het inwinnen van nadere expertise.

² Dit bevat de zeven vragen van het Integraal Afwegingskader.

Zoals de memorie van toelichting zelf al aangeeft, kan een ogenschijnlijk eenvoudige regeling als deze soms leiden tot gedetailleerde lagere regelgeving als die over het proces van opstellen, verstrekken en registratie van de verklaring. Uniformiteit is een aandachtspunt bij de voorbereiding van de AMvB, onder andere door de ontwikkeling van een standaardformulier.

3.1 Het college adviseert om de lagere regelgeving zo lastenluw mogelijk vorm te geven om te borgen dat deze maatregel in de praktijk gebruiksvriendelijk blijft.

4. Regeldrukeffecten

In het wetsvoorstel is duidelijk aandacht gegeven aan de regeldruk. De verschillende onderdelen worden benoemd en deels gekwantificeerd. Het college heeft aanvullend nog een aantal opmerkingen en suggesties om de paragraaf compleet te maken. Het gaat dan met name om het inzichtelijk maken van het verschil tussen de oude en nieuwe situatie en het berekenen van een (macro) toe- of afname van de regeldruk:

- Voor 1 januari 2018 trouwde ongeveer driekwart van de stellen in algehele gemeenschap van goederen. Omdat de achterliggende motivatie niet bekend is, kan volgens de paragraaf moeilijk worden voorspeld in welke mate dit zal veranderen. ATR kan de redenering volgen, maar is van mening dat in dit geval in ieder geval inzichtelijk gemaakt kan worden wat de regeldrukafname is op basis van de Ausgangssituatie. De cijfers uit 2017 kunnen daarvoor als basis dienen.³ De geschatte lastenverlichting per individueel geval is ingeschat op een bedrag tussen de circa 600 en 1600 euro, zijnde de kosten van voor het opstellen van niet al te ingewikkelde huwelijkse voorwaarden, inclusief bijkomende kosten. Bij een eventuele evaluatie kan dan bezien worden in welke mate de regeldrukkosten ook daadwerkelijk in die mate zijn afgenomen.
- Voor het berekenen van de toekomstige regeldrukeffecten kan onder meer een scenario-analyse worden uitgevoerd op basis van aannames in de verdeling van de keuzemogelijkheden van paren. Per 1 januari hoeven paren die in beperkte gemeenschap van goederen willen trouwen echter ook geen notariële akte meer op te stellen. Een scenario-analyse is om die reden waarschijnlijk minder informatief omdat de regeldrukeffecten anders zijn dan de Ausgangssituatie. Het verschil in regeldruk voor paren die bij de ambtenaar van de burgerlijke stand een keuze maken en geen notaris nodig hebben, beperkt zich in de toekomst vooral tot het invullen van de verklaring.
- Stellen kunnen voortaan een standaardformulier downloaden of opvragen via de website van het rijk, gemeente, de Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken (NVvB) of de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) als zij kiezen voor de algehele gemeenschap van goederen boven het nieuwe stelsel van de beperkte gemeenschap. Naar verwachting zal het invullen van het formulier een paar minuten in beslag nemen. Zaken als NAW-gegevens en trouwdatum zullen naar verwachting opgegeven moeten worden. Zowel de papieren als digitale weg staat open. In de memorie van toelichting is nu opgenomen dat de kosten verwaarloosbaar zijn omdat de verklaring op verschillende manieren kan worden verstrekt. De digitale toezending zal naar verwachting makkelijker en sneller gaan. Ook hoeft het formulier in dat geval niet in tweevoud te worden aangeleverd. Geheel verwaarloosbaar zijn de kosten op macroniveau (kosten per stel x aantal stellen x 15 euro) echter niet. ATR adviseert om de

³ In 2017 werden 82.321 huwelijken en/of partnerschappen afgesloten. Ongeveer 22% van het aantal stellen kwam vooraf huwelijkse voorwaarden of partnerschapvoorwaarden overeen. Voor de berekening van de regeldrukeffecten zijn deze cijfers relevant.

regeldruk van het invullen van de verklaring op macroniveau in beeld te brengen, conform het handboek voor het meten van regeldruk.

- Stellen die een verklaring hebben ingeleverd en zich voor de huwelijksdatum bedenken, kunnen afzien van de algehele gemeenschap van goederen aan de hand van een intrekking-formulier. Dit betreft regeldruk. ATR volgt de redenering dat een nadere kwantificering niet goed mogelijk is, omdat gegevens hierover niet beschikbaar zijn.
- Het laten inschrijven van de verklaring in het huwelijksgoederenregister is niet verplicht gesteld. Om die reden hoeft dit onderdeel niet meegenomen te worden de totale regeldruk-berekening. Positief is dat de regeldrukparagraaf wel melding maakt van de kosten (€ 187,- per inschrijving). Dit hele proces wordt verder afgehandeld door de ambtenaar van de burgerlijke stand, waardoor stellen hier verder weinig omkijken naar hebben.

4.1. Het college adviseert om de regeldrukparagraaf aan te passen in lijn met bovenstaande aandachtspunten.

5. Dictum

Gelet op de inhoud van het wetsvoorstel en de hiervoor genoemde adviespunten is het dictum van het college:

Het wetsvoorstel indienen, nadat met bovenstaande adviespunten rekening is gehouden.

Het college vraagt u voor de volledigheid om de ministerraadsversie van het voorstel aan ATR te doen toekomen, zodat het kan beoordelen of een aanvullende zienswijze aan de orde is. Ook vraagt het om de AMvB te zijner tijd ter toetsing aan ATR voor te leggen. Het college vertrouwt erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en verzoekt u in de memorie van toelichting aan te geven op welke wijze met bovenstaande adviespunten rekening is gehouden.

Hoogachtend,

w.g.

M.A. van Hees
Voorzitter

R.W. van Zijp
Secretaris